

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

I. Theopilus Alexandrinus Monachos quosdam Nitrienses vexat;

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

A p̄iunt Johannes Chrysostomus, & Eudoxia. X. Synodum in Cypro adversus Origenistas cogit Epiphanius. XI. Theophilenses legati & Origenista apud Imperatorem mutuo se accusant. XII. Epiphanius Constantinopolim appellit, & Chrysostomum male habet. XIII. Altercatur cum Eudoxia, deinde Cyprum repetens facto concedit. XIV. Rei gestæ summa repetitur ex Polybio teste oculato. XV. Constantinopolim advenit Theophilus, & Conciliabulum cogit ad Quercum. XVI. Accusatur Chrysostomus. XVII. Actorum Pseudosynodi ad Quercum habitæ fides exploratur. XVIII. Crimine liberantur Nitrienses, & in gratiam cum Theophilo redeunt. XIX. Exsultatur Chrysostomus, & in exilio diem multo post obit. XX. In Chrysostomi defuncti nomen grassatur Theophilus, veniente Isidoro Pelusiota. XXI. Chrysostomii prosequitur laudibus Synesius, probis Hieronymus. XXII. Origenianos libros lecturæ Theophilus: XXIII. Diem claudit: succedit Cyrillus, & avunculi inimicitias persequitur, sed ab Isidoro reprehensus factum mutat. Scribit adversus Origenem Hammon Hadrianopolitanus. XXIV. Johannis Hierosolymitani, & Hieronymi obitus. Male audit Origenis doctrina in Oriente & Occidente: XXV. suos tamen fautores habet Philastrium, Theodoretum, Socratem, Sozomenum, Sidonium, Auctorem Prædestinati, & Eutychetem.

C I. HÆC dum in Occidente gererentur, longe graviori tumultu Orientis Ecclesias Origenismus quatiebat. Cujus intermissam vitandæ confusioni historiam repetemus. Postquam Isidorus ille, quem à Theophilo ad sedandas Iohannem inter, & Epiphanius ac Hieronymum controversias submissum diximus, Alexandriam regressus est, urgere Theophilum non destiterunt Epiphanius & Hieronymus, ut cum Origenista Marte aperto ipse quoque præliaretur. Detrectabat ille pugnam, rogante præsertim Epiphanio, erga quem Anthropomorphitarum hæreseos sibi suspectum male affectus erat. Mox autem ut ad Ecclesiæ causam privata odia accessere, statim adversus Origenis affectus classicum cecinit. Obscura certe est & implicata temporum illorum historia, quamque nonnisi à Palladio, Socrate, & Sozomeno, ætatis hujus proximis petere possumus; quamvis prioris auctoritatem minuerit apertus Origenismi amor, alios aliarum hæreseon studium merita pene exiltimatione fraudarit. Cur itaque Origenistas insectaretur Theophilus causam hanc fuisse tradit Socrates. Quæsitum in Ægypto non multo ante fuerat, Deusne corporeus esset, & humanam formam gerens, an penitus incorporeus. Multi, ac simpliciores præsertim Monachi Deum humano habitu præditum fingeant, unde Anthropomorphita, sive ut loquitur Epiphanius Scholasticus in Tripartita Historia, *Humaniformiani* dicti sunt; plures contrariam sententiam sequebantur. Hos inter erat Theophilus, qui cum opinionem suam in Epistola quadam Paschali, cujusmodi Epistolam de more quotannis scribebat, prodidisset, eaque ad Ægyptios Ascetas fuisset perlata, ita excanduerunt illi, ut Theophilum ab Ecclesiâ expellendum censerent. Sectinos Monachos reliquis sanctitate præstantiores & doctrina hanc repudiassent omnes Epistolam, præter unicum Abbatem Paphnutium, literis tradidit Cassianus. E reliquis vero per Ægyptum sparsis Monachis plurimi manu facta advolant Alexandriam, & de interficiendo Theophilo cogitant. Ille stolidos homines astu tractavit, & ingruentes compevit ambiguo hoc dicto: *Sic ego vos vidi, quasi faciem Dei*, quo quondam Iacob Esau fratrem suum delinivit, ut est Gen. 33. 10. Placati illi unum id præterea postulant, ut damnaret Origenis libros, quorum nonnulli à Deo corpus abjudicabant: Ego vero, inquit, hominis istius lucubrationes, & qui eas probant, averfor. Atque hoc sine iterisset controversia, nisi statim nova de causa recruduisset.

F Præerat Ægyptiacis monasteriis viri quatuor pietate nobiles, Dioscorus, Ammonius, Eusebius, & Euthymius, germani fratres, statura proceri, ideoque Longi cognominati: quod etiam cognomen habuisse ipsorum partiarum Isidorum conjicere licet ex isto Hieronymi Epist. 61. ad Pammach. cap. 15. *Ei tamen iste Hieronymus cum pannosa turba & sordidatus gregibus, quid Isidoro illi fulmineo ausus est respondere? At ne forte ille non crederet, & opprimeret eos presentia & mole corporis sui.* &c. Cum fratres illos percaros haberet Theophilus, Dioscorum Hermopoleos constituit Episcopum; duos autem invitos apud se detinuit. Atque hanc quidem vitam, desiderio licet monasticæ vitæ tabescentes, tolerabant, quoad inspecta Episcopi avaritia, hominem exosi, rursus in solitudinem post triennium secesserunt. Causa secessus cognita, pessima quaque minatus est illis Theophilus, ipsumque Dioscorum invisum habuit. Cum ergo Anthropomorphitis inensos ipsos ex mutuis con-

Tripart.
Hist. lib.
10. cap. 7.

Cassian.
Coll. 10. c. 11.

gressibus agnovisset; apud simplices quosdam & indoctos monachos, quos hæreseos huius affines esse sciebat, Anthropomorphitam se professus, Dioscorum cum fratribus in contraria esse secta monuit, & corpus Deo detrahente, Origenem sententia huius patronum secutos. In fraudem his sermonibus illecti boni homines Dioscorum, ipsiusque affectus vehementer averfati, invidioso Origenistarum nomine infamantes traduxerunt: cum eos è contrario adversarij, pauciores quidem numero, sed doctrina & usu rerum peritiores, Anthropomorphitas appellarent. Ita seditionibus inter se agitati conflabantur. At Theophilus privatas injurias persequens, Origenistarum tumultus obtendit, & Nitriæ occupato monte, Anthropomorphitis monachis arma subministrat, Dioscori monasterium incendit, qui cum fratribus abditis puteis vix ingruenti cladi se subduxit.

Polybius Rhinocorurorum Episcopus, Epiphanius discipulus, ipsiusque vitæ scriptor, tres duntaxat numerat Longos fratres, Heraclionis filios, qui Alexandria cum imperio præfuerat, Theophilo amicitia conjunctos, ab eoque in urbem è monasterio per fraudem deductos, majorem creatum ait Episcopum, alios Diaconos, & Ecclesiæ œconomos. Narrat deinde hoc munere per triennium functos, renitente Theophilo in pristinam solitudinem concessisse; agre id tulisse Theophilum, ipsosque communionem privasse; ad quam cum sese admitti frustra rogarent, Chrysofomum interpellasse ea sibi ut restitueretur; postulasse id à Theophilo Chrysofomum, nec impetrasse, eosque tandem Theophili censura liberasse: hinc exorta inter utrumque dissidia.

II. Igitur ad graviorem Dioscoro, ipsiusque focis conflandam invidiam, singulari verfuria Theophilus Origenistarum causam cum ipsorum causa conjunxit. Cum enim iam vulgo male audire sectatores Origenis intelligeret, clarissimosque partis illius consecratos à Nitriensibus Monachis subornatos produisse, Nitriamque præcipuum Origenismi domicilium haberi, cumque adversus eos ab Epiphanio & Hieronymo instigaretur; non ejus defensores dogmatis, quod Deum incorporeum statuit, quodque ipse antea propugnauerat, & adhuc etiam pro vero habebat, vexare hujus doctrinæ gratia aggressus est, sed ipsis famosam Origenistarum appellationem vir acutus affinxit, quo Origenismi adversarios sibi demereretur, & adversum illos concitaret. Et levi sane argumento impositam illis Origenismi calumniam approbavit, eo scilicet quod sententiæ huius assertor esset Origenes, quæ corpoream à Deo molem segregat. Atque eo facilius id persuasit, quod ad eos, uti mox dicemus, confugisset Isidorus, quem acerrimum doctrinæ huius patronum fuisse iam supra ostendimus. Origenismi ergo causam postquam semel obduxit iracundiæ suæ, Origenistas omnes infectam necessum habuit: quamobrem referta hoc hominum genere Nitriæ ascetia perscrutatum, una cum Dioscoro Origenistas omnes illinc exturbasse verisimile est.

III. Sectinis, seu Nitriensibus monachis (utrovis enim modo vel à Nitria monte, vel à Secti regiancula dici possunt) alia etiam causa Theophili consciverat odium. Hunc inter & Petrum Alexandrinæ Ecclesiæ Archipresbyterum simulatas intercesserat. Hinc infensus Petro Theophilus admissam ab eo questus est ad mysteriorum communionem mulierem quamdam Manichæa lue infectam, priusquam nuntium hæresi remisisset. Factum fuisse id iuxta Ecclesiæ consuetudinem, & ex Theophili sententia, Petrus respondit, & testimonio confirmavit Isidori, supra à nobis memorati, viri gravis, & quem post Nestarii obitum ad Constantinopolitanam sedem evchere Theophilus studuerat. Hic graviter succensens utrumque Ecclesiæ expulit. Rem ita à multis narrari refert Sozomenus: at aliter à viro cum Monachis illis conversari solito accepisse se dicit; duas nempe causas habuisse Theophilum cur Isidorum infectaretur, aliam Isidoro & Petro communem, quod testificari recusassent Theophili sororem heredem fuisse scriptam; aliam Isidoro peculiarem, quod cum pauperum gereret curam, erogatas in eos pecunias Theophilo in extruendis Templis absumere volenti dare renuisset. Simile quid habet Palladius, seu quisquis scriptor est vitæ Chrysofomi, nam de Auctore non constat apud omnes; qui & alia multa congerit, quæ ab aliis præterita à nobis quoque prætermittentur. Gravissima vero hic est Anonymi cuiusdam, à quo Chrysofomi scripta est vita, quam in octavum Tomum Operum ipsius conjecit Savilius, & Symeonis Metaphrasta hallucinatio, qui Isidorum illum cum Isidoro Pelusiota confundunt: nisi forte priorem hunc Pelusiotam quoque fuisse dicat aliquis, cum Alexandrinus tamen vulgo dicatur. Sed Sozomenum audire pergamus. Expulsus Isidorus Sectin apud monachos concessit. Adit continuo Theophilum Ammonius, postulatque ut in communionem Isidorum admittat: tergiversante Theophilo instabat Ammonius, & quos sibi itineris socios adjunxerat; adeo ut perterrefaciendis aliis, & à se amovendis unum ex ipsis in carcerem detruserit Theophilus. Illum reliqui subsecuti in eandem custodiam fraude ingressi sese sponte incluserunt, quoad univeros dimississet. Cuius rei tanta apud eum fuit indignatio, ut cum præ quiete & monasticæ vitæ suæ